

Raadsinformatiebrief

Aan: de leden van de raad
Van: het college
Datum: 2 juli 2024
Onderwerp: Capaciteitsonderzoek binnensport
Doel: ter kennisname/ter informatie
Aanleiding: informatie algemeen
Aard informatie: openbaar
Aantal bijlagen: 1

Aanleiding

Het meest recente onderzoek naar de capaciteit van de binnensportaccommodaties in onze gemeente dateert van 2018. Daarnaast komt er een nieuwbouwlocatie voor basisschool De Groene Bogen in Drunen waarbij wordt gekeken of een gymzaal er volstaat.

Om deze redenen hebben we opnieuw onderzoek laten doen naar de capaciteit van de binnensportaccommodaties binnen onze gemeente voor zowel bewegingsonderwijs als binnensport.

Informatie

U treft het rapport over het uitgevoerde capaciteitsonderzoek binnensport bijgaand aan. Dit rapport gaan we in ieder geval gebruiken bij de raadsvoorstellen over een buitengymlocatie en het uitvoeringskrediet voor de realisatie van basisschool De Groene Bogen.

Bijlage:

- Rapport Onderzoek binnensportaccommodaties gemeente Heusden 2024

Rapport

Onderzoek binnensportaccommodaties

Gemeente Heusden

25 juni 2024

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Vraagstelling	3
1.3	Beleid en wettelijke verplichting	3
2.	Inventarisatie binnensportaccommodaties	4
2.1	Aanbod binnensportaccommodaties	5
2.2	Bezetting binnensportaccommodaties	6
2.3	Gebruik buiten de gemeente en niet vervulbare behoefte van verenigingen	8
3.	Ontwikkelingen in de vraag	10
3.1	Demografische ontwikkelingen	10
3.2	Trends en ontwikkelingen	12
4.	Toekomstperspectief	14
4.1	Toekomstige behoefte en aanbod binnensportaccommodaties	14
4.2	Scenario's	15
5.	Investeringskosten en exploitatielasten	17
5.1	Investeringskosten Gymzaal	18
5.2	Investeringskosten Sportzaal	19
5.3	Investeringskosten Sporthal	20
5.4	Exploitatielasten	21

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Sport staat voor plezier en passie, maar ook voor samenwerking en verbinding. Wekelijks zijn veel inwoners van de gemeente Heusden te vinden in één van de binnensportvoorzieningen die de gemeente rijk is. Als actief sporter, leerling, toeschouwer of vrijwilliger. Omdat het ontspanning, verbinding en plezier brengt. Het is deze intrinsieke waarde die sport maakt tot een middel om de kwaliteit van leven te bevorderen. Sport geeft energie wat (vaak ongemerkt) ook doorwerkt op vele andere levensgebieden zoals werk en relatie.

De gemeente Heusden telt circa 46.000 inwoners en heeft binnensportaccommodaties in de volgende kernen: Drunen, Vlijmen, Oudheusden, Elshout, Nieuwkuijk en Haarsteeg. De accommodaties bestaan uit: sporthal Dillenburcht in Drunen en sporthal Die Heygrave in Vlijmen. Daar horen ook drie nog sportzalen en zeven gymzalen bij en deze liggen verspreid over genoemde kernen.

In 2018 is door Synarchis een capaciteitsonderzoek uitgevoerd van binnensportaccommodaties. De gemeente vraagt om een actualisatie van dit onderzoek zodat onderstaande onderzoeksvragen beantwoord kunnen worden:

1. Is het bij de nieuw te bouwen basisschool in Drunen verstandig om de (nog te bouwen gymzaal) te vergroten naar (minimaal) een sportzaal?
2. Wat zijn de meerkosten van deze sportzaal ten opzichte van een gymzaal qua investering en exploitatie.

1.2 Vraagstelling

De gemeente Heusden heeft voor het onderzoek de volgende vraagstelling geformuleerd:

De onderzoeksvraag is:

Actualiseren van de huidige afstemming van vraag naar en aanbod van binnensportaccommodaties in Heusden.

1. In beeld brengen van de te verwachte ontwikkelingen in deze afstemming.
2. Beoordelen capaciteitsbehoefte van bewegingsonderwijs én binnensport bij nieuw te bouwen basisschool in Drunen.
3. In beeld brengen investeringskosten voor de realisatie van een gymzaal, sportzaal en sporthal.

1.3 Beleid en wettelijke verplichting

De gemeente Heusden heeft op het gebied van verenigingsgebruik van sportaccommodaties geen wettelijke verplichtingen. Uiteraard wil de gemeente graag een goed voorzieningenaanbod hebben voor haar inwoners zodat die kunnen sporten en bewegen, elkaar kunnen ontmoeten en ontspannen waardoor een gezonde omgeving blijft voortbestaan. Wettelijk is hierover echter niets vastgelegd. De enige verplichting die een gemeente heeft is het onderdak bieden aan bewegingsonderwijs. Hierbij heeft de gemeente Heusden de aanvullende ambitie, dat niet 100% maar 120% van de normatieve klokuren wordt gehuisvest.

2. Inventarisatie binnensportaccommodaties

De gemeente Heusden kent verschillende binnensportaccommodaties. Hoewel de meeste accommodaties zich bevinden in de kernen Drunen en Vlijmen, hebben Oudheusden, Nieuwkuijk, Haarsteeg en Elshout ook binnensportaccommodaties. In de navolgende paragrafen volgt een inventarisatie van de verschillende binnensportaccommodaties. Hierbij wordt het aanbod, de vraag en het gebruik van de accommodaties in beeld gebracht.

Dit onderzoek heeft betrekking op de binnensportaccommodaties waar de gemeente directe bemoeienis mee heeft (bijvoorbeeld door het eigendom van de grond, een financiële relatie of de verantwoordelijkheid voor het beheer en onderhoud) en/ of die van belang zijn voor het organiseren van het bewegingsonderwijs. Andere commercieel geëxploiteerde accommodaties vallen buiten de scope van dit onderzoek.

Tabel 1: binnensportaccommodaties in de gemeente Heusden

Nr.	Accommodatie	Afmeting				Bouwjaar	Kwaliteit	
		Kern	Type zaal	LxB	Opp. m ²		Onderhoudsstaat	Functionaliteit
	Gemeentelijke accommodaties							
1	Dillenburcht	Drunen	Sporthal	30x48	1440	2017	Goed	
2	De Vennen	Drunen	Gymzaal+	16x28	448	1979	Voldoende/Goed	Is verduurzaamd in 2023 en sportvloer wordt vervangen
3	De Brug	Drunen	Gymzaal+	16x28	448	1991	Voldoende	Wordt verduurzaamd
4	Die Heygrave	Vlijmen	Sporthal	32x48	1536	1986	Voldoende	Ledverlichting in 2022
5	De Kubus	Oudheusden	Sportzaal	22x28	616	1976	Voldoende	Wordt verduurzaamd in 2024 en komt een 3e zaaldeel bij specifiek voor turnen (Inion)
	Binnensportaccommodaties scholen							
6	d'Oultremontcollege	Drunen	Sportzaal	22x25	550	nb	onbekend	Volgt een haalbaarheidsonderzoek
7	De Wegwijzer (Chopinstraat)	Drunen	Gymzaal	12x21	252	nb		Deze gymzaal wordt verwijderd
8	De Groene Bogen (voorheen Wereldwijs)	Drunen	Gymzaal	12x21	252	1970	voldoende	Sanitair is in 2020 vervangen. De vloer in 2023 opgeknapt.
9	De Bussel	Vlijmen	Gymzaal	12x21	252	1975		Deze gymzaal wordt verwijderd. Wordt een sportzaal in De Grassen Vlijmen
10	Het Palet (Caleidoscoop)	Vlijmen	Gymzaal	12x21	252	2010	voldoende	In 2022 toplaag vloer vervangen.
11	Lambertusschool	Haarsteeg	Gymzaal	12x21	252	1960	voldoende	
12	Het Kompas	Nieuwkuijk	Gymzaal	12x21	252	1969	voldoende	Douches gerenoveerd in 2020
13	Th. J. Rijken	Elshout	Gymzaal	12x21	252	1971	voldoende	Douches gerenoveerd in 2020.

2.1 Aanbod binnensportaccommodaties

Deze paragraaf geeft inzicht in de gemeentelijke binnensportaccommodaties van de gemeente Heusden.

2.1.1 Capaciteit

De gemeente kent op dit moment in totaal dertien binnensportaccommodaties: vijf gemeentelijke accommodaties bestaande uit sporthallen en sportzalen en acht accommodaties bij de scholen. De in tabel 1 opgenomen sportzaal van het d'Oultremontcollege wordt nog sporadisch gebruikt voor bewegingsonderwijs en binnensport. Gymzaal De Bussel wordt op termijn vervangen door een nieuwe sportzaal bij nieuwbouw van De Grassen in Vlijmen.

In algemene zin kan het volgende worden opgemerkt ten aanzien van de binnensportaccommodaties:

- ❖ Landelijke normen voor de aanwezigheid van binnensportaccommodaties ontbreken.
- ❖ De behoefte aan gymzalen is afhankelijk van het bewegingsonderwijs. Deze kengetallen betreffen een indicatie, waarbij de nuance aangegeven moet worden dat het gebruik en de behoefte van binnensportaccommodaties ook sterk afhankelijk is van de grootte en ambities van de binnensportverenigingen.
- ❖ De VNG hanteert een stichtingsnorm voor binnensportaccommodaties van een minimale benutting door bewegingsonderwijs en verenigingssport van in totaal 1.600 uur per jaar. NOC*NSF hanteert een richtlijn van minimaal 1.400 uur sportgebruik per jaar voor een sporthal of een sportzaal. In de praktijk komt naar voren dat bezetting van sporthallen en sportzalen behoorlijk varieert. Dit is mede afhankelijk van wedstrijden op zondagen, efficiënte inroostering van trainingen in de avonden en efficiënt gebruik door scholen. Een bezetting van zo'n 3.000 uur per jaar (op basis van maximaal gebruik door onderwijs, naschools gebruik van de accommodatie, goede avondbezetting op vijf avonden en optimale weekendbezetting op 2 dagen) is een zeer goede bezetting van een sporthal, zeker als daarbij de sluiting van de binnensportaccommodaties in vakantieperiodes meegenomen wordt. Het landelijk gemiddelde totale gebruik van een sporthal is ongeveer 2.000 uur per jaar.

- ❖ Binnensportaccommodaties zijn qua grootte te verdelen in drie typen die elk een eigen soort gebruik kennen: gymzalen, sportzalen en sporthallen. Een gymzaal heeft een hoogte van meestal 5,5 meter en is geschikt voor gymnastiek, dans of verdedigingsporten, maar leent zich niet voor de meeste balsporten op verenigingsniveau. Een sportzaal heeft het formaat van twee gymzalen en een hoogte van minimaal 7 meter en leent zich voor de meeste balsporten op trainingsniveau. Een sporthal heeft als basis de maatvoering van drie gymzalen, een zaalhoogte van minimaal 7 meter en is vaak aangevuld met een kantine en tribune. Veel reguliere balsporten kunnen op wedstrijd-niveau alleen in een sporthal worden beoefend, vanwege de maatvoering van de zaal zelf, de benodigde zaalhoogte en de benodigde aanvullende faciliteiten.
- ❖ De VNG modelverordening hanteert voor basisonderwijs een afstandscriterium van 1 kilometer via de kortste voor de leerling voldoende begaanbare en veilige weg en voor voortgezet onderwijs binnen 2 kilometer.¹ Deze richtlijn wordt ook gehanteerd door de KVLO in het Handboek Huisvesting bewegingsonderwijs.²

Buiten de gemeente Heusden zijn verschillende binnensportaccommodaties waar de sportverenigingen gebruik van maken. De sportverenigingen maken gebruik van diverse accommodaties in Den Bosch en Waalwijk.

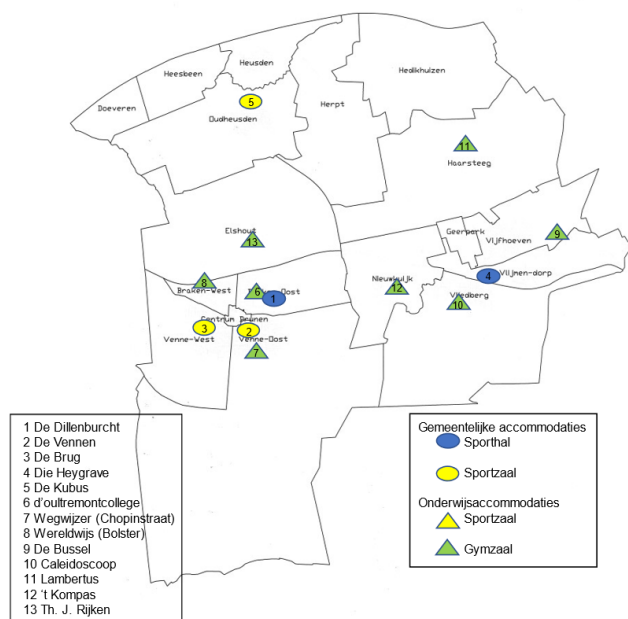
¹VNG Modelverordening voorzieningen huisvesting onderwijs 2020

² KVLO Handboek Huisvesting bewegingsonderwijs 2019

2.2 Bezetting binnensportaccommodaties

2.2.1 Bezetting binnensport gemeentelijke accommodaties

- Op basis van twee representatieve weken in het jaar is het gebruik van de binnensportaccommodaties inzichtelijk gemaakt.³ Hierbij is gebruik gemaakt van de derde volle week in december 2023 en de derde volle week van april 2024. De week in december geeft een goed beeld van de bezetting in het winterseizoen en de week in april van het zomerseizoen. Door sporten als handbal en hockey die met name (en soms uitsluitend) in het winterseizoen gebruik maken van de binnensportaccommodaties, treden vaak grote verschillen op tussen de bezetting in het winter -en zomerseizoen. Gymzalen bij de scholen zijn niet meegenomen in dit overzicht, deze accommodaties worden voornamelijk overdag door het onderwijs gebruikt. De gymzalen zijn i.v.m. de omvang en hoogte daarvan slechts beperkt bruikbaar voor de sportverenigingen. Hierdoor hebben de gymzalen ook een zeer beperkte bezetting in avonden en de weekenden. De bezetting en behoefte van de gymzalen is in par. 2.3.1 beschreven.

Figuur 1: binnensportaccommodaties in Heusden

2.1.2 Spreiding

De binnensportaccommodaties liggen verspreid over de gemeente (zie figuur 2). Gezien de grootte van de kernen Drunen en Vlijmen en de spreiding van het onderwijs zijn logischerwijs de meeste binnensportvoorzieningen hier gesitueerd.

Belangrijke aandachtspunten bij de bezetting van de accommodaties zijn:

- De bezetting is gebaseerd op het werkelijke gebruik in de geanalyseerde weken. Vergeleken met andere weken in beide seizoenen kunnen deze als representatief worden beschouwd.
- In de tabellen in het vervolg van deze paragraaf is de bezetting van de accommodaties weergegeven voor het winter -en zomerseizoen. Voor de beoordeling van de bezetting vormde de volgende dagindeling het uitgangspunt:
 - Voor doordeweekse dagen (maandag – vrijdag):
 - 08:30- 12:00/15:30 uur basisonderwijs (maximale bezetting van 26 uur per week).
 - 15:30-18:00 uur voortgezet onderwijs, naschoolse activiteiten en sport (maximale bezetting van 2½ uur per dag).
 - 18:00-23:00 uur sport (maximale bezetting van 5 uur per dag).
 - Voor zaterdagen en zondagen:
 - 08.30-18.00 uur bezetting overdag (maximale bezetting 9½ uur per weekend).

³ Opgave door de gemeente Heusden

- 18.00-23.00 uur bezetting avond (maximale bezetting 5 uur).

De bezettingsgraden zijn berekend door de gebruiksuren per week te delen door het maximaal aantal beschikbare uren. Voor de bezetting van de accommodaties met meerdere zaaldelen is gerekend met zaaldeeluren. Dit betekent dat 1 uur gebruik van een 1/3 zaal voor 0,33 uur wordt meegeteld. In de volgende overzichten staan de gehanteerde kleuren daarbij voor -op landelijke referenties gebaseerde- waarderingen:

- **Groen** staat voor een goede bezetting (65% of meer);
- **Oranje** staat voor een redelijke bezetting (41%-65%);
- **Rood** staat voor een minimale tot beperkte bezetting (40% of minder).

Voor alle accommodaties geldt dat deze ook schoongemaakt moeten worden. Op deze momenten kan een accommodatie (gedeeltelijk) niet gebruikt worden. Het is dus belangrijk om de schoonmaakmomenten zo gunstig mogelijk in te roosteren zodat er zo min mogelijk gebruikstijd verloren gaat. Omdat dit geldt voor alle accommodaties in Nederland is hier bij de berekening van de bezetting geen rekening mee gehouden. Hiernaast zijn ter vergelijking het bezettingsrooster van de naast het huidige winter -en zomerseizoen ook het rooster uit het rapport van 2018 weergegeven.

Tabel 2: bezetting binnensportaccommodaties zomerseizoen 2018 en 2024

Accommodatie	ZOMERSEIZOEN - april 2018							
	ma-vrij			zaterdag		zondag		
	08:30-15:30	15:30-18:00	18:00-23:00	08:30-18:00	18:00-23:00	08:30-18:00	18:00-23:00	
01 Sporthal Dillenburg	91%	7%	43%	68%	25%	68%	0%	
02 Sportzaal De Vennen	87%	0%	42%	42%	0%	0%	0%	
03 Sportzaal De Brug	96%	52%	54%	21%	0%	13%	0%	
04 Sporthal Die Heygrave	45%	3%	69%	16%	75%	53%	15%	
05 Sportzaal De Kubus	64%	32%	55%	8%	30%	0%	0%	
Gemiddelde bezetting gemeentelijke accommodaties	77%	19%	53%	31%	26%	27%	3%	

Accommodatie	ZOMERSEIZOEN - april 2024							
	ma-vrij			zaterdag		zondag		
	08:30-15:30	15:30-18:00	18:00-23:00	08:30-18:00	18:00-23:00	08:30-18:00	18:00-23:00	
01 Sporthal Dillenburg	98%	30%	34%	23%		80%		
02 Sportzaal De Vennen	90%	0%	54%	0%		0%		
03 Sportzaal De Brug	92%	52%	55%	0%		0%		
04 Sporthal Die Heygrave	39%	26%	73%	3%		50%		
05 Sportzaal De Kubus	59%	33%	36%	0%		0%		
Gemiddelde bezetting gemeentelijke accommodaties	75%	28%	50%	5%		26%		

Tabel 3: Bezetting binnensportaccommodaties winterseizoen 2017 en 2023

Accommodatie	WINTERSEIZOEN - december 2017							
	ma-vrij			zaterdag		zondag		
	08:30-15:30	15:30-18:00	18:00-23:00	08:30-18:00	18:00-23:00	08:30-18:00	18:00-23:00	
01 Sporthal Dillenburg	91%	64%	90%	95%	100%	95%	80%	
02 Sportzaal De Vennen	87%	8%	84%	0%	0%	53%	0%	
03 Sportzaal De Brug	96%	42%	70%	21%	0%	13%	0%	
04 Sporthal Die Heygrave	41%	17%	86%	84%	75%	100%	0%	
05 Sportzaal De Kubus	64%	32%	60%	8%	0%	0%	0%	
Gemiddelde bezetting gemeentelijke accommodaties	76%	33%	78%	42%	35%	52%	16%	

Accommodatie	WINTERSEIZOEN - december 2023							
	ma-vrij			zaterdag		zondag		
	08:30-15:30	15:30-18:00	18:00-23:00	08:30-23:00	08:30-23:00	08:30-23:00	08:30-23:00	
01 Sporthal Dillenburg	98%	70%	83%	85%		87%		
02 Sportzaal De Vennen	97%	46%	82%	15%		0%		
03 Sportzaal De Brug	92%	68%	71%	23%		0%		
04 Sporthal Die Heygrave	38%	68%	79%	80%		43%		
05 Sportzaal De Kubus	61%	47%	54%	0%		0%		
Gemiddelde bezetting gemeentelijke accommodaties	77%	60%	74%	41%		26%		

Tijdblok 8:30 tot 15:30 uur (onderwijs)

- Sporthal Dillenburcht, sportzaal De Vennen en sportzaal De Brug in Drunen worden zeer goed gebruikt voor het onderwijs met bezettingen boven de 90%. Dit betekent dat er in deze accommodaties geen ruimte is voor aanvullend gebruik.
- Sporthal Die Heygrave in Vlijmen en sportzaal De Kubus in Oudheusden worden met respectievelijk 41% en 64% redelijk tot matig gebruikt.
- De gemiddelde bezetting van alle accommodaties in de gemeente is met 77% goed.

Tijdblok 15:30 tot 18:00 uur (voortgezet onderwijs, naschoolse activiteiten en sport)

- In dit tijdsblok is de bezetting van de accommodaties goed tot redelijk.
- De gemiddelde bezetting van alle accommodaties is in de winterperiode 60%. Dit is meer dan het landelijke beeld dat in dit tijdsblok een lage bezetting kent.

Tijdblok 18:00 tot 23:00 uur (sport)

- In het winterseizoen worden de accommodaties, met uitzondering van sportzaal De Kubus, goed gebruikt. De totale bezetting is met 74% goed.
- In de zomer is de bezetting na 18:00 met 50% redelijk. Enkel in sporthal Die Heygrave is de bezetting met 73% goed.
- Er is nog beperkt ruimte voor aanvullend gebruik in het rooster tussen 22:00 en 23:00 uur.

Tijdblok zaterdag en zondag (sport)

- In het winterseizoen is de bezetting van sporthallen Dillenburcht en Die Heygrave op zaterdag goed met respectievelijk 85% en 80%. Op zondag is de bezetting van Dillenburcht goed met 87% goed en in Die Heygrave redelijk met 43%. In het weekend wordt de sporthal voor competitie van diverse sportverenigingen gebruikt. Dit gebruik wisselt per week (door uit -en thuiswedstrijden). De behoefte aan zaalcapaciteit in het weekend is in de winter het grootst.
- In de sportzalen is de bezetting in het winterseizoen beperkt. Op de zaterdagen is de bezetting van de sportzalen De Vennen 15% en de Brug 23%. Van de Kubus wordt geen gebruik gemaakt.

- In het zomerseizoen daalt de bezetting van sporthallen. De bezetting van Dillenburcht is op zaterdag 23% en op zondag 80%. De bezetting van Die Heygrave is op zaterdag 3% en op zondag 50%.

2.3 Gebruik buiten de gemeente en niet vervulbare behoefte van verenigingen

Op basis van de door de gemeente aangeleverde gegevens is inzicht verworven in het gebruik van binnensportaccommodaties buiten de gemeente vanwege het ontbreken van een geschikte binnensportaccommodatie en/of onvoldoende zaalcapaciteit in de gemeente Heusden.

Jaarlijks speelt de discussie over de verdeling van de beschikbare zaaluren en in samenspraak worden de zaaluren uiteindelijk verdeeld. Verenigingen maken jaarlijks structureel gebruik van sportaccommodaties buiten de gemeente omdat de benodigde capaciteit voor de trainingen en wedstrijden binnen de gemeente niet aanwezig is (denk daarbij bijv. aan gewenste tijdstippen). Ook in het lopende seizoen wordt er door verschillende verenigingen gebruik gemaakt van zaalcapaciteit buiten de gemeente. In totaal betreft het voor de verenigingen 51 uur per week. Het betreft hier zowel het gebruik van gymzalen, sportzalen, sporthallen en een turnhal. De binnensportaccommodaties in Heusden worden nauwelijks gebruikt door huurders van buiten de gemeente.

Naast het structurele gebruik van binnensportaccommodaties buiten de gemeente heeft een aantal verenigingen te kennen gegeven dat zij met name voor trainingen extra behoefte hebben aan mogelijkheden voor het huren van zaalcapaciteit. In tabel 4 staat een overzicht weergegeven van de latente behoefte. In totaal betreft dit 27 uur in een sporthal (gehele seizoen), 11 uur in sportzaal en 23 in een gymzaal of vergelijkbare accommodatie zoals een danszaal. Daarnaast is er in de maanden december tot met februari 24 uur extra behoefte vanuit de zaalhockey. Het totale gebruik buiten de gemeente en de latente (niet vervulbare) behoefte van de verenigingen in Heusden is samengevat in tabel 4.

Tabel 4: Extra behoefte sportverenigingen (opgave gemeente)

	Huidig gebruik buiten de gemeente		Huidige latente behoefte trainingen en wedstrijden per week		Opmerking
	Trainingen	Wedstrijden	Trainingen	Wedstrijden	
Gehele winterseizoenen sporthal					
Basketbalvereniging SVH Vlijmscherp	0	0	7	0	Iedere doordeweekse dag drie zaaldelen van 18- 22 uur sporthal in Vlijmen
Handbalvereniging Avanti	6	0	12	0	Voorkeur sporthal Dillenburg
Handbalvereniging SC Elshout	9	0	8	0	Sporthal
	15	0	27	0	
Gehele winterseizoenen sportzaal					
Volleybalvereniging Minerva	5	0	11	0	
	5	0	11	0	
Zaalkhockeyseizoenen sporthal/ sportzaal (december t/m februari)					
MHCD	6	0	6	0	
VMHC	10	0	24	0	
	16	0	30	0	
Gymzaal of vergelijkbare ruimte					
Dansschool the Motion	15	0	15	0	
	15	0	15	0	

2.3.1 Bezetting binnensportaccommodaties onderwijs

De behoefte aan gymzalen voor het onderwijs wordt bepaald op basis van het aantal normatieve klokuren voor bewegingsonderwijs. De gemeente Heusden heeft als doelstelling de scholen in de gelegenheid te stellen om naast de normatieve klokuren bewegingsonderwijs 20% extra uren bewegingsonderwijs aan te bieden.

Voor het d'Oultremont college is het uitgangspunt dat zij gebruik maken van de sporthal Dillenburg en dat zij deze op schooldagen tot 15:30 uur volledig kunnen gebruiken. Momenteel maakt ook basisschool De groene Bogen (voorheen Jongleren) nog gebruik van sporthal Dillenburg. In de toekomst zullen deze gymlessen plaatsvinden in de gymzaal van het nieuw te realiseren schoolgebouw voor De Groene Bogen in Drunen. In de berekening is deze toekomstige situatie als uitgangspunt genomen.

In tabel 5 zijn de normatieve klokuren bewegingsonderwijs uit 2018 en 2024 opgenomen en is de capaciteit aan gymzalen weergegeven. Tevens is de benodigde capaciteit voor het geven van extra bewegingsonderwijs weergegeven. Voor het berekenen van het aantal benodigde zaaldelen is uitgegaan van een capaciteit van 26 klokuren per week per gymzaal.

Tabel 5: klokuren en capaciteit bewegingsonderwijs

Scholen	2018 klokuren	2024		Accommodatie	Capaciteit accommodatie in klokuren	Bezetting accommodatie bij 100% klokuren	Bezetting accommodatie bij 120% klokuren
		klokuren	klokuren 120%				
d Oultremontcollege (VO)	87,5	n.v.t.	n.v.t.	Dillenburg	114,0		
De Groene Bogen (voorheen Jongleren)	9,0	13,5	16,2				
De Groene Bogen (voorheen Wereldwijs)	4,5	4,5	5,4	Groene bogen	26,0	69%	83%
De Duinsprong	22,5	21	25,2				
Linus (voorheen De Regenboog)		4,5	5,4				
				De Vennen	26,0	98%	118%
De Olof Palme	27,0	21	25,2				
				De Brug	26,0	81%	97%
Totaal Drunen	151	64,5	77	Drunen	78,0	83%	99%
De Bussel	13,5	16,5	19,8				
				De Bussel	26,0	63%	76%
t'Palet	7,5	4,5	5,4				
De Vlechter	7,5	6	7,2				
				Caleidoscoop	26,0	40%	48%
De Wilgen	13,5	12	14,4				
De Vijfhoeven	7,5	10,5	12,6				
				Die Heygrave	114,0	20%	24%
Totaal Vlijmen	50	49,5	59	Vlijmen	166,0	30%	36%
De Dromenvanger	7,5	6	7,2				
De Leilinde	13,5	6	7,2				
Johannes Paulus	6,0	6	7,2				
				De Kubus	52,0	35%	42%
Totaal Oudheusden	27	18	22	Oudheusden	52,0	35%	42%
Lambertus	9,0	9	10,8				
				Lambertus	26,0	35%	42%
Totaal Haarsteeg	9	9	11	Haarsteeg	26,0	35%	42%
t Kompas	13,5	7,5	9,0				
				t Kompas	26,0	29%	35%
Totaal Nieuwkuijk	14	7,5	9	Nieuwkuijk	26,0	29%	35%
Th. J. Rijken	6,0	6	7,2				
				Th. J. Rijken	26,0	23%	28%
Totaal Elshout	6	6	7	Elshout	26,0	23%	28%

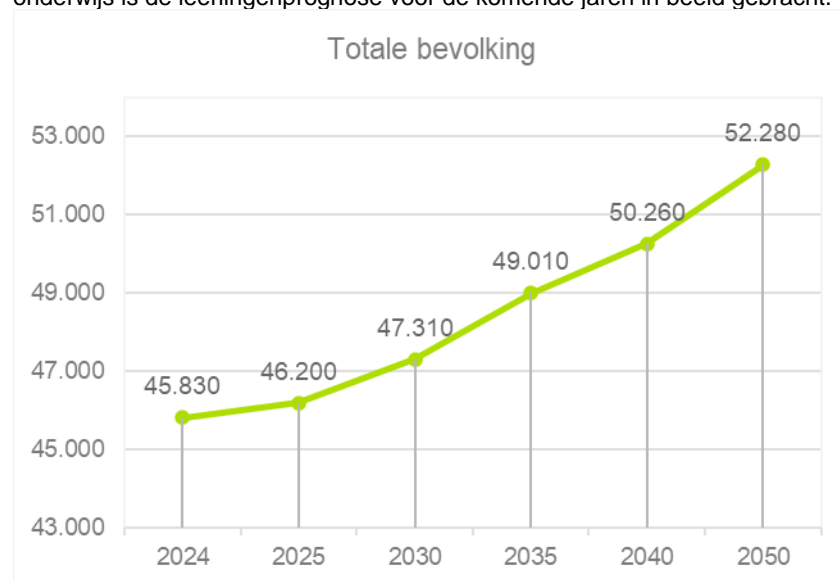
In het algemeen zijn er binnen de gemeente Heusden voldoende gymlokalen. In de kern Drunen is wél een beperkt tekort aan gymzalen. Door het wegvallen van Gymzaal de Wegwijzer zal het Linus gebruik gaan maken van sportzaal De Vennen. Deze sportzaal heeft onvoldoende ruimte, voor basisschool De Duinsprong en Linus, om aan de norm van 120% te kunnen voldoen.

3. Ontwikkelingen in de vraag

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de demografische ontwikkeling van de gemeente Heusden en algemene landelijke trends en ontwikkelingen die invloed (kunnen) hebben op de behoefte aan en het gebruik van binnensportaccommodaties. De trends en ontwikkelingen worden beschreven op basis van bureau-informatie en bronnen als het Sociaal en Cultureel Planbureau, het Mulier Instituut en de Nederlandse Sportraad⁴. Verder wordt ingegaan op de lokale ontwikkelingen in Heusden, onder meer op het gebied van woningbouw.

3.1 Demografische ontwikkelingen

Als onderdeel van dit onderzoek is gekeken naar de bevolkingsontwikkeling van de gemeente Heusden. De omvang en opbouw van de bevolking is van invloed op de vraag naar sportaccommodaties in de gemeente. Voor de ontwikkelingen in de vraag naar bewegingsonderwijs is de leerlingenprognose voor de komende jaren in beeld gebracht.

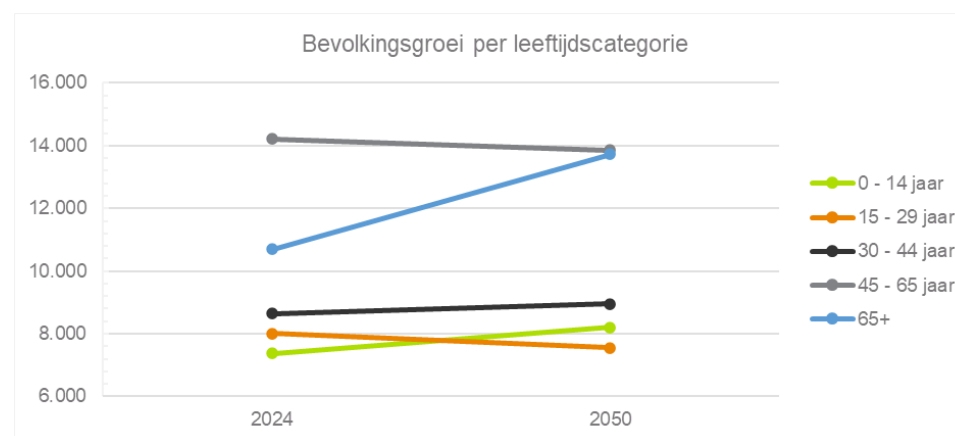

Figuur 2: Aantal inwoners gemeente Heusden

⁴ De Nederlandse Sportraad is een onafhankelijk adviesorgaan van de regering, dat zich richt op het versterken van de betekenis van topsport, breedtesport en bewegen voor de samenleving.

3.1.1 Bevolkingsprognose 2024 - 2050

De bevolking van gemeente Heusden groeit (zie figuur 2). Van 2024 tot 2050 neemt volgens de prognose het aantal inwoners toe van ongeveer 46.000 naar ruim 52.000.⁵ Dit is een groei van ongeveer 13%.

Figuur 3: bevolkingsgroei per leeftijdscategorie

De groei is niet gelijkmatig verdeeld over alle leeftijdscategorieën (zie figuur 3). In tegenstelling tot landelijke trends groeit het aantal kinderen en jongeren tot 14 jaar namelijk met 11% tussen 2024 en 2050, het aantal inwoners van 15-29 jaar daalt met 6%. Het aantal inwoners van 30-44 groeit met 4% en in de leeftijdscategorie van 45-65 zal het aantal inwoners stijgen met 4%. Het aantal inwoners boven de 65 jaar zal sterk toenemen met 28% tussen 2024 en 2050.

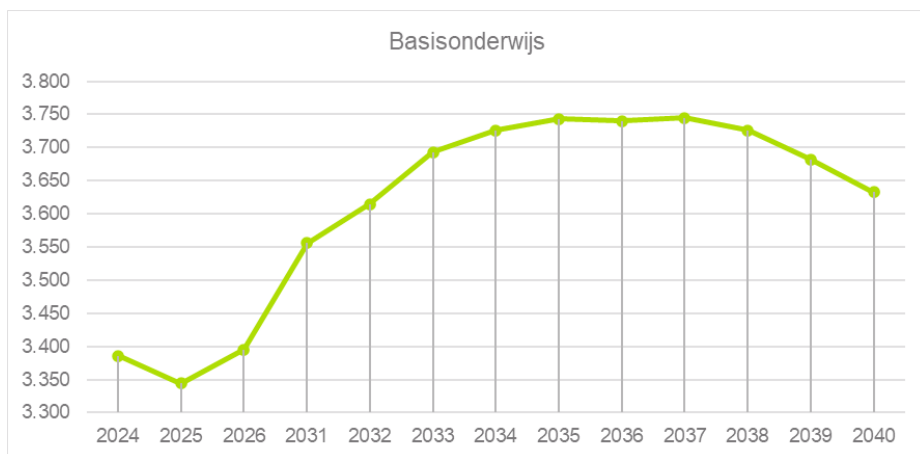
Bovengenoemde groei heeft gevolgen voor de behoefte aan binnensportaccommodaties. In de eerste plaats omdat een groei van het aantal kinderen in de (basis)schoolleeftijd ook zorgt voor een toename van de behoefte aan bewegingsonderwijs. In de tweede plaats omdat elke leeftijdscategorie een andere invulling geeft aan sport en bewegen. Zo zal een

⁵ Bron ABF

wedstrijdteam meestal heel andere eisen aan een accommodatie stellen dan een gymclub voor senioren. Dit vraagt dan ook om een andere inrichting van de accommodaties of een ander type accommodatie. De prognose geeft geen verklaring voor de sterke groei van de leeftijdscategorie 0 tot 14 jaar. Wel verklaart dit de toename van het aantal leerlingen in het basisonderwijs. Deze groei benadrukt het belang van voldoende gymvoorzieningen voor het onderwijs.

3.1.2 Leerlingenprognose

Naast de bevolkingsontwikkeling geeft de leerlingenprognose belangrijke informatie als het gaat om het verwachte gebruik van de binnensportaccommodaties. De ontwikkeling van de leerlingenaantallen geeft aan hoe het bewegingsonderwijs zich in de aankomende jaren ontwikkelt en welke sportvoorzieningen nodig zijn om bewegingsonderwijs te kunnen blijven faciliteren.

Figuur 4: Aantal leerlingen basisonderwijs

In figuur 4 is het verwachte aantal leerlingen basisonderwijs in Heusden te zien. De leerlingenprognose uit 2023 laat zien dat het aantal leerlingen in het basisonderwijs stijgt naar 3.934 leerlingen. Daarna stabiliseert het aantal leerlingen en daalt het licht tot 3.813 leerlingen in 2040. Dit is een groei van ongeveer 7% in de periode 2023 tot en met 2040.⁶

⁶ Bron: leerlingenprognose gemeente Heusden Postmus Advies

Naast de leerlingenprognose voor de gehele gemeente zijn de leerlingenprognoses van de verschillende scholen in de gemeente van belang om meer inzicht te krijgen in de te verwachte ontwikkeling van de vraag naar bewegingsonderwijs. In onderstaande tabel zijn de leerlingenprognoses van de basisscholen weergegeven. Er zijn geen leerlingenprognoses bekend van de basisscholen De Vlechter en de Leilinde. Hierdoor wijken de totalen in de tabel af van de aantallen in figuur 5. Voor deze scholen is in de verdere analyses uitgegaan van een stabiel leerlingenaantal. Naast het aantal leerlingen is ook inzichtelijk gemaakt wat de toekomstige behoefte is aan klokuren bewegingsonderwijs.

Tabel 6: leerlingen prognoses en klokuren

Scholen	2024		2025		2031		2035	
	leerlingen	klokuren	leerlingen	klokuren	leerlingen	klokuren	leerlingen	klokuren
De Groene Bogen (voorheen Jongleren)	319	13,5	323	13,5	334	13,5	339	13,5
De groene Bogen (voorheen Wereldwijs)	104	4,5	97	4,5	86	3,0	87	3,0
De Duinsprong	496	21,0	476	21,0	439	19,5	443	19,5
Linus	128	4,5	128	4,5	132	6,0	140	6,0
De Olof Palme	513	21,0	484	21,0	470	21,0	462	21,0
Totaal Drunen	1.560	65	1.508	65	1.461	63	1.471	63
De Bussel	379	16,5	384	16,5	448	19,5	478	21,0
t'Palet	118	4,5	115	4,5	124	4,5	130	6,0
De Vlechter (geen gegevens beschikbaar)		4,5		4,5		4,5		4,5
De Wilgen	291	12,0	296	13,5	349	15,0	365	15,0
De Vijfhoven	220	10,5	227	10,5	270	10,5	282	12,0
Totaal Vlijmen	1.008	48	1.022	50	1.191	54	1.255	59
De Dromenvanger	136	6,0	127	6,0	134	6,0	146	6,0
De Leilinde (geen gegevens beschikbaar)		6,0		6,0		6,0		6,0
Johannes Paulus	138	6,0	135	6,0	140	6,0	146	6,0
Totaal Oudheusden	274	18	262	18	274	18	292	18
Lambertus	204	9,0	203	9,0	256	10,5	278	12,0
Totaal Haarsteeg	204	9	203	9	256	11	278	12
t Kompas	189	7,5	193	7,5	184	7,5	190	7,5
Totaal Nieuwkuijk	189	8	193	8	184	8	190	8
Th. J. Rijken	151	6,0	156	6,0	190	7,5	255	10,5
Totaal Elshout	151	6	156	6	190	8	255	11
TOTAAL HEUSDEN	3.386	153	3.344	155	3.556	161	3.741	170

Toelichting:

- De behoefte aan het aantal klokuren stijgt in de aankomende jaren van 153 naar 170.
- Tussen de kernen is een verschil waarneembaar. In de kern Drunen zal het leerlingenaantal in totaal blijven dalen. De daling van het aantal leerlingen in de kern Drunen zal op termijn (2035) leiden tot een beperkte daling van 2 klokuren minder bewegingsonderwijs.
- In Vlijmen is daarentegen een stijging te zien van het aantal leerlingen. Verklaring vormt het feit dat er een stijging in woningvoorraad is door de toekomstige bouw van De Grassen. De stijging van het aantal leerlingen in de kern Vlijmen zal op termijn leiden tot 11 klokuren meer bewegingsonderwijs in deze kern. Deze groei wordt opgevangen door de realisatie van een sportzaal met twee zaaldelen bij de nieuw te realiseren school De Bussel in de nieuwe wijk De Grassen.
- Ook in de kernen Haarsteeg en Elshout zal het aantal klokuren toenemen. De bestaande gymzalen hebben voldoende capaciteit om dit op te vangen.
- De behoefte aan klokuren voor het bewegingsonderwijs blijft in de overige twee kernen (Oudheusden en Nieuwkuijk) in de aankomende jaren nagenoeg hetzelfde.

3.2 Trends en ontwikkelingen

In de volgende paragrafen worden de belangrijkste trends en ontwikkelingen beschreven die van invloed kunnen zijn op de behoefte aan en/of het gebruik van binnensportaccommodaties.

3.2.1 Sociaal-maatschappelijke ontwikkelingen

De belangrijkste sociaal-maatschappelijke ontwikkelingen zijn:

- Sportbeoefening wordt de laatste jaren steeds individueler en ook vaker in anders georganiseerd en ongeorganiseerd verband.⁷
- Binnen de vrijetijdsbesteding is de concurrentie voor sport en bewegen de laatste decennia steeds groter geworden. Vormen van vrijetijdsbesteding als bioscoopbezoek en speelparadijzen concurreren steeds vaker met sportbeoefening. Daarnaast concurreert reguliere sportbeoefening (onder meer bij verenigingen) onder jongeren steeds vaker met zaken als gamen, tablets en televisie.⁸

- Gebruik van ICT apparatuur en technologie kan leiden tot meer zittend gedrag. Het is daarbij een uitdaging voor beleidsbepalers om het gebruik van technologie te combineren met vormen van bewegen (virtuele wanden, etc.).
- Jongeren tussen 13 en 18 jaar zien steeds meer drempels om lid te worden van een sportclub. Bijvoorbeeld het trainen en spelen van wedstrijden op vaste tijden.⁹
- Bij mensen tussen 19 en 44 jaar is tijdgebrek de belangrijkste reden om niet te sporten.¹⁰
- Mensen voelen zich minder verbonden met verenigingen en gaan op zoek naar meer flexibele, meer individuele vormen van sport en bewegen. Dit is terug te zien in het groeiend aantal leden van fitnesscentra, maar ook in de toename van het gebruik van de openbare ruimte (wandelen, hardlopen, fietsen, bootcamp, etc.).¹¹

3.2.1 Kansen en uitdagingen voor sportverenigingen

- Het is een uitdaging om oog te hebben voor de specifieke behoeften van verschillende doelgroepen en andere aanpakken (anders dan lidmaatschap van een vereniging) uit te proberen om die doelgroepen alsnog te enthousiasmeren voor sporten en bewegen.
- Als tegenhanger van de individualisering is de trend van nieuw collectivisme te zien. Kenmerk van het nieuw collectivisme is dat mensen weer meer op zoek gaan naar een groep waarbij men zich thuis voelt en waartoe men wil behoren. Dit kan het gezin zijn, maar ook kleine of grotere groepen gelijkgestemden, waaronder sportverenigingen. Dit biedt weer kansen voor sportverenigingen.
- Ook worden steeds meer activiteiten ontplooid die toegankelijk zijn voor niet-leden. Dergelijke (sport)verenigingen spelen dan ook een belangrijke rol in een gemeenschap. (Sport)verenigingen nemen in toenemende mate hun sociaal-maatschappelijke verantwoordelijkheid.
- Door de grote deelname van met name kinderen aan sportactiviteiten in verenigingsverband speelt de georganiseerde sport een belangrijke rol bij de ontwikkeling van sociale vaardigheden. In een samenleving die individualiseert wordt het steeds belangrijker dat kinderen en volwassenen via sport 'spelenderwijs' en aan de hand van normen en waarden (lees: spelregels) leren om samen te winnen en te verliezen, samen te

⁷ Brancherapport Zo sport Nederland 2022

⁸ Mulier Instituut, Factsheet sportdeelname naar leeftijd

⁹ NOC*NSF, Sportgedrag in Nederland 2023

¹⁰ NOC*NSF, Sportgedrag in Nederland 2023

¹¹ Brancherapport Zo sport Nederland 2022

werken en met verschillende mensen om te gaan. Een positieve sportcultuur is echter geen vanzelfsprekendheid en verruwing van omgangsvormen in de samenleving komt ook in de sport helaas steeds vaker voor.¹²

3.2.2 Ontwikkelingen in de sportparticipatie

De belangrijkste ontwikkelingen in sportparticipatie zijn:

- De algemene maatschappelijke aandacht voor gezond leven en bewegen blijft onverminderd groot, hetgeen een positieve stimulans betekent voor sport en bewegen.
- Veel Nederlanders zijn op diverse manieren sportief actief. Als gevraagd wordt naar de plek waar ze vooral sportief actief zijn, geven Nederlanders aan te sporten bij sportverenigingen (25%), bij commerciële sportaanbieders (19%) en in de openbare ruimte, bijvoorbeeld om te fietsen of hard te lopen (31%). Iets meer dan de helft van de Nederlanders sport wekelijks. Ruim een kwart van de Nederlanders sport niet.¹³
- Het landelijke sportdeelnamecijfer is na een daling tijdens de coronajaren weer gestegen. De sportdeelname is echter nog niet op het niveau van 2019. In de provincie Noord-Brabant sport gemiddeld 61% van de inwoners en gemiddeld 25% is lid van een sportvereniging.¹⁴
- Mensen met psychische en/of medische klachten, mensen met een beperking en mensen met een laag inkomen sporten veel minder. Zeker ook voor deze kwetsbare groepen geldt dat sport en bewegen in het algemeen en aansluiting bij sportverenigingen in het bijzonder bijdraagt aan de kwaliteit van het leven en kansen biedt om deel te (blijven) nemen aan de samenleving. Afhankelijk van de aard van de beperking sport 26% van de mensen met een lichamelijke beperking en 33% van de mensen met een verstandelijke beperking. Van de sporters met een beperking ervaart 24% knelpunten, met name op het gebied van vervoer, ondersteuning en niet toegankelijke sportvoorzieningen.¹⁵
- Voorkeuren voor sportbeoefening zijn aan fluctuaties onderhevig. Bij de georganiseerde sport zijn de afgelopen jaren (meisjes)voetbal en basketbal groeisporten gebleken, terwijl het aantal leden van andere sportverenigingen is teruggelopen. In tabel 9 is het

aantal leden van de traditionele binnensporten die in Heusden worden beoefend te zien.¹⁶

Tabel 2: Ledenontwikkeling Nederlandse sportbonden

Sportbond	Leden 2022	Leden 2021	% verschil
KNHB (hockey)	232.000	253.000	-8%
Nederlandse Volleybalbond	103.000	104.000	-1%
NHV (Handbal)	51.000	51.000	0 %
NBB (basketbal)	56.000	50.000	12%
Badminton Nederland	37.000	36.000	4%

- De groep wekelijks sportende ouderen, met name 65-plussers, groeit sterk.¹⁷ Daarentegen is het deel van de jongeren (jonger dan 18 jaar) dat wekelijks sport de afgelopen jaren juist afgenomen.¹⁸ Vooral bij de overgang van basisschool naar voortgezet onderwijs is sprake van een sterke afname van de sportdeelname. Sportaanbieders zullen in moeten spelen op een gemiddeld ouder wordende sportpopulatie en tegelijkertijd proberen om het aanbod aantrekkelijk te houden voor jongeren.
- Voor veel sportverenigingen is de opbouw van de vereniging qua leden de afgelopen jaren veranderd: minder volwassen leden. Het volwassen kader bij verenigingen bestaat steeds vaker uit ouders van jeugdleden en de laatste tijd ook vaker uit senioren, die door pensionering meer tijd hebben gekregen voor vrijwilligerswerk.

¹² Monitor Sportakkoord Sport verenigt Nederland

¹³ NOC*NSF Sportdeelname index januari 2024

¹⁴ NOC*NSF Zo sport Nederland 2022

¹⁵ Mulier Instituut, Deelname sport en bewegen door mensen met een beperking 2019

¹⁶ NOC*NSF Zo sport Nederland 2022

¹⁷ NOC*NSF Sportdeelname – jaaroverzicht 2013-2018

¹⁸ NOC*NSF Sportdeelname index december 2022

4. Toekomstperspectief

Op basis van de uitkomsten van de analyses, berekende capaciteitsbehoefte, trends en ontwikkeling wordt in dit hoofdstuk het toekomstperspectief voor de sportaccommodaties in de gemeente Heusden geschetst. Er wordt ingegaan op de toekomstige behoefte aan binnensportaccommodaties en mogelijke oplossingen voor de gesignaleerde knelpunten.

4.1 Toekomstige behoefte en aanbod binnensportaccommodaties

In dit onderzoek is vanuit twee verschillende invalshoeken gekeken naar de toekomstige behoefte aan binnensportaccommodaties. De eerste invalshoek is de behoefte van het bewegingsonderwijs, de tweede invalshoek is de behoefte van de (binnen)sportverenigingen.

4.1.1 Behoefte vanuit demografische ontwikkelingen

In paragraaf 3.1 is de demografische ontwikkeling van de gemeente in de komende jaren weergegeven. Hierin wordt onderscheid gemaakt tussen de ontwikkeling van het aantal inwoners en de leerlingenprognoses. Kijkend naar de demografische ontwikkeling zal de behoefte aan sportaccommodaties naar verwachting toenemen ten opzichte van de huidige situatie.

De leerlingaantallen zijn met name van belang voor de behoefte aan binnensportaccommodaties voor het bewegingsonderwijs. Binnen gemeente Heusden is sprake van een stijging van het aantal leerlingen in het basisonderwijs en daarmee van de vraag naar uren voor bewegingsonderwijs. In de beschikbare sporthallen en gymzalen is nog voldoende capaciteit om de extra vraag voor wettelijke uren bewegingsonderwijs in de komende 15 jaar te accommoderen. Bij de realisatie van de nieuw te bouwen school de Groene Bogen volstaat het om een gymzaal te realiseren. Deze zal de gymzaal bij basisschool Wereldwijs één op één kunnen vervangen.

Indien invulling wordt gegeven aan het streven om de basisscholen in de gelegenheid te stellen 20% extra klokuren bewegingsonderwijs aan te bieden ontstaat in de kern Drunen een knelpunt. De basisscholen De Duinsprong en Linus maken gezamenlijk gebruik van sportzaal De Vennen. Deze bestaat uit een enkele gymzaal waar ruimte is voor 26 uur

bewegingsonderwijs. De behoefte van De Duinsprong en Linus is bij 120% aan klokuren echter 31 uur. Het betreft hier een beperkt tekort van 5 klokuren. Uit de prognose blijkt dat het aantal klokuren -naar verwachting- in de toekomst gelijk zal blijven.

De demografische ontwikkelingen zijn van belang voor alle soorten sportaccommodaties binnen de gemeente Heusden. Zoals aangegeven in hoofdstuk 3 groeit het aantal inwoners in de gemeente Heusden in de aankomende periode met circa 6.500 mensen. Ook de opbouw van de bevolking verandert ten opzichte van de huidige situatie omdat er meer kinderen tot 14 jaar bijkomen. Ook groeit het aandeel 65-plussers sterk. De demografische ontwikkelingen geven daarom aanleiding om in de toekomst een toename in de behoefte aan sportaccommodaties te verwachten.

4.1.2 Ontwikkelingen en wensen sportverenigingen

Op basis van de inventarisatie door de gemeente is vastgesteld dat op dit moment in totaal sprake is van een tekort aan een zaalcapaciteit van 68 uur per week. Hierin zijn de uren die nu buiten de gemeente worden ingevuld niet meegenomen. Aangenomen wordt dat deze uren onderdeel uitmaken van de latente behoefte. De behoefte aan gymzalen is niet opgenomen. In de gemeente zijn ruim voldoende gymzalen aanwezig om deze vraag in te vullen.

Een deel van het capaciteitstekort komt voort uit de vraag om zaalhockey. Het zaalhockey heeft een tekort van 30 uren. De niet vervulbare behoefte van de hockeyverenigingen betreft een korte periode van eind november tot en met februari. De problematiek rond het inplannen het zaalhockey speelt landelijk. Binnensportaccommodaties zijn op trainings- en wedstrijddagen veelal bezet door de traditionele zaalsporten. Deze maken het gehele jaar door gebruik van de accommodaties. Zonder zaalhockey hebben de overige verenigingen (basketbal, handbal en volleybal) op dit moment een tekort van 38 uren.

In relatie tot de demografische ontwikkelingen en de verwachte groei van het aantal woningen in de gemeente is het zeer aannemelijk dat de behoefte aan zaalcapaciteit zal toenemen. Hierbij dient aangetekend te worden dat de groei van de gemeente voornamelijk plaatsvindt in de leeftijdscategorie 65 plus. Dit is op dit moment de minst belangrijke

doelgroep voor de binnensportverenigingen. De demografische groei kan derhalve niet 1 op 1 worden vertaald naar een toenemende behoefte aan binnensportaccommodaties.

Landelijk zijn geen grote veranderingen in ledenaantallen van de binnensporten waarneembaar, basketbal vormt hierin een uitzondering met een stijging in het aantal leden. De andere binnensporten zijn landelijk gezien licht toe- of afgenomen of gestabiliseerd. Rekening houdend met de demografische ontwikkelingen en de landelijke trends betreffende de binnensport zal de behoefte aan binnensportcapaciteit in de periode 2020-2035 licht toenemen of stabiliseren.

Alles overwegende kan op basis van de geschetste ontwikkelingen geconstateerd worden dat de kwantitatieve vraag naar binnensportaccommodaties in de toekomst licht toeneemt ten opzichte van de bestaande situatie. Om het aanbod van de binnensportaccommodaties optimaal te laten aansluiten op de behoefte, wordt in de volgende paragrafen nader ingegaan op de optimalisatiemogelijkheden en aandachtspunten.

4.2 Scenario's

Op basis van de aandachtspunten zoals benoemd in de hoofdstukken 2 en 3, de trends en ontwikkelingen en hierboven geschetste behoefte voor de toekomst bestaan de volgende scenario's:

1. Voldoen aan de wettelijke zorgplicht en ambities van de gemeente ten aanzien van het bewegingsonderwijs voor basisscholen.
2. Het faciliteren van de behoeften van sportverenigingen.

4.2.1 Wettelijke zorgplicht

De gemeente heeft een wettelijke zorgplicht om voor basisscholen voldoende voorzieningen voor bewegingsonderwijs aan te bieden. Dit is vastgelegd in de Wet op het Primair Onderwijs (WPO) en de gemeentelijke verordening. Met de bestaande binnensportaccommodaties verspreid over de kernen kan de gemeente Heusden voldoen aan de huidige en toekomstige behoefte van het basisonderwijs.

Een kanttekening hierbij is dat het voor basisscholen De Duinspong en Linus niet mogelijk is extra bewegingsonderwijs aan te bieden. Hierdoor kan niet volledig worden voldaan aan de ambitie van de gemeente om, i.v.m. de kleinere groepsgrote in het basisonderwijs, 20% extra bewegingsonderwijs aan te bieden. Sportzaal De Vennen biedt hiervoor onvoldoende ruimte en de afstand naar de overige binnensportaccommodaties is te groot. Mogelijk kan het beperkte tekort op een andere wijze worden opgevangen. Bijvoorbeeld door gebruik te maken van voorzieningen in de buitenlucht.

4.2.2 Faciliteren van behoeften

Het huidige gebruik buiten de gemeente, de latente behoefte en de toekomstige groei zorgen voor extra druk op de binnensportaccommodaties. De groeiende capaciteitsbehoefte in combinatie met de bestaande latente behoefte van de traditionele binnensporten (dus exclusief hockey) is aanleiding geweest om het bestaande accommodatiebestand in de toekomst uit te breiden, door het realiseren van een grotere nieuwe sportzaal (24 bij 28 meter, met twee zaaldelen) bij de nieuwbouw De Grassen in Vlijmen. Deze sportzaal zal de enkele gymzaal (12 bij 21 meter) bij De Bussel vervangen.

Met een sportzaal (24 bij 28 meter die ook geschikt is voor volleybal-, basketbal-, handbal-trainingen) wordt extra ruimte gecreëerd voor het organiseren van wedstrijden en trainingen van de hier boven genoemde binnensporten. Voor andere binnensporten, zoals handbal, zaalvoetbal en korfbal geldt dat officiële wedstrijden alleen in sporthallen gespeeld kunnen worden. Met de komst van deze sportzaal zal een aanzienlijk deel van de latente behoefte kunnen worden ingevuld.

Alleen het realiseren van een sportzaal bij De Grassen is echter niet voldoende om de huidige en toekomstige knelpunten in zijn geheel op te lossen. Het efficiënt indelen van de zalen zal het bestaande en toekomstige capaciteitsgebrek verder op kunnen lossen. Door gebruikers die voldoende hebben aan een gym- of sportzaal ook daadwerkelijk in een gym- of sportzaal in te delen, kan extra ruimte in de overige sporthallen gecreëerd worden. Met name in sportzalen De Kubus en De Brug is ruimte voor extra sportactiviteiten. Ten aanzien van de groeiende druk op de binnensportaccommodaties is er op minder courante tijden en door het efficiënter indelen van de uren in de sporthallen ruimte om deze capaciteitsbehoefte op te lossen.

Een andere mogelijkheid voor het oplossen van de benoemde knelpunten betreft het realiseren van een sporthal (24 bij 44 meter). Deze kan bij de nieuwe school De Groene Bogen in Drunen of bij De Grassen in Vlijmen worden gerealiseerd. Indien bij De Groene Bogen een sporthal wordt gerealiseerd kan bij De Grassen worden volstaan met een gymzaal.

Door het realiseren van een sporthal komt er nog meer ruimte voor het organiseren van wedstrijden en trainingen door de verschillende sportverenigingen. Daarnaast is een sporthal ook geschikt voor wedstrijden van onder andere handbal en zaalhockey. De handbal- en hockeyverenigingen zijn niet of in mindere mate geholpen met een sportzaal.

Alles overwegende kan op basis van de geschetste scenario's geconstateerd worden dat bij de realisatie van De Groene Bogen in Drunen kan worden volstaan met de realisatie van een gymzaal.

Door de realisatie van een sportzaal bij De Grassen in Vlijmen zal een deel van de latente en toenemende behoefte aan binnensportvoorzieningen opgevangen worden. Het overige deel kan mogelijk worden ingevuld door het efficiënter gebruiken van de bestaande accommodaties.

Het realiseren van een sporthal is de meest optimale oplossing voor de sportverenigingen, echter zal een sporthal overdag en buiten het winterseizoen grotendeels leeg staan.

5. Investeringskosten en exploitatielasten

In dit hoofdstuk worden investeringskosten en exploitatielasten in beeld gebracht van de diverse varianten van binnensportaccommodaties die in de oplossingsrichtingen naar voren zijn gekomen. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen:

- Een gymzaal van 14 x 22 x 5,5 meter;
- Een sportzaal 24 x 28 x 7 meter;
- Een sporthal van 24 x 44 x 7 meter.

In het vervolg van deze bijlage is per variant een korte omschrijving gegeven van de uitgangspunten voor de berekening en de investeringskosten, exclusief grondkosten en infrastructuur. Deze zijn beide afhankelijk van de locatie waar de accommodatie wordt gebouwd. Er is gerekend met prijspeil 1 juni 2024.

5.1 Investeringskosten Gymzaal

Uitgangspunten voor de berekening:

- Gymzaal van 14 x 22 meter met een vrije hoogte van 5,5 meter (minimale afmeting voor een gymnastiek lokaal conform handboek huisvesting bewegingsonderwijs van de KVLO)
- Berging
- 2 kleed- doucheruimten
- Geen toeschouwersruimte
- Geen horeca
- Alle bijhorende nevenruimten
- 5 parkeerplaatsen zijn nodig
- Duurzaamheid: energie neutraal

Ruimtestaat

Naam ruimte	aantal	per ruimte				oppervlakte [m ²]	oppervlakte [m ²]
		lengte [m]	breedte [m]	hoogte [m]	oppervlakte		
Entree / centrale hal						-	
Gymzaal	1	14,0	22,0	5,5	308	308	
Kleedruimte	2			2,6	25	50	
Doucheruimte	2			2,6	15	30	
Kleedruimte docent	1			2,6	7	7	
MIVA-toiletruimte en douche	1			2,6	6	6	
Berging gymzaal	1			2,8	55	55	
Toiletgroep	1			2,6	6	6	
Werkkast	1			2,6	4	4	

Functioneel oppervlak		466 m2
Verkeersruimte	10%	47 m2
Technische ruimten	10%	47 m2
Netto vloeroppervlak		559 m2
Constructie	5% 25%	28
Bruto Vloeroppervlak		587 m2

BOUWKUNDIGE WERKEN

			Investering
Constructieve onderbouw	TBB	€ 239,00	€ 140.331
Constructieve bovenbouw	BVO	€ 269,00	€ 157.946
Afbouw gevel	BGT	€ 406,00	€ 252.938
Afbouw daken en plafonds	BDT	€ 128,00	€ 79.744
Inbouw (excl. gebruiker)	BVO	€ 115,00	€ 67.523
Afwerkingen	BVO	€ 244,00	€ 143.267
Overige bouwv. voorz.	BVO	€ 12,00	€ 7.046

TOTAAL BOUWKUNDIGE WERKEN / BVO € 1.445,60 € 848.796

INSTALLATIES

W-installaties	BVO	€ 159,00	€ 93.358
Klimaatinstallaties	BVO	€ 150,00	€ 88.074
E-installaties	BVO	€ 107,00	€ 62.826
Reservering ENG.	BVO	€ 125,00	€ 73.395

TOTAAL INSTALLATIES / BVO € 541,00 € 317.654

VASTE INRICHTING

Vaste inrichting	BVO	€ 80,00	€ 46.973
------------------	-----	---------	----------

TOTAAL VASTE INRICHTING / BVO € 80,00 € 46.973

TERREINVOORZIENINGEN

TOTAAL TERREINVOORZIENINGEN / BVO € 0,00 € -

INDIRECTE BOUWKOSTEN

Directe bouwkosten / BVO	€	2.066,60	€	1.213.422
Totaal indirecte bouwkosten	24,20%	€ 2.066,60	€	500,12
			€	293.648

TOTAAL BOUWKOSTEN (EXCL. BTW) / BVO € 2.566,71 € 1.507.070

BIJKOMENDE KOSTEN

Honoraria en verschotten	6,70%	€	100.974
Ontwikkelingskosten	5%	€	75.354
Leges	2,04%	€	28.793
Heffingen en aansluitkosten	1,20%	€	18.085
Risicoverrekening	2,30%	€	34.663
		€	257.867

ONVOORZIENE KOSTEN

Verplaatsbare en losse inrichting		€	50.000
Onvoorzien kosten	10%	€	150.707
		€	200.707

TOTAAL € 1.965.644

BTW 21% € 412.785

TOTAAL € 2.378.430

PROGNOSE PRIJSONTWIKKELING

Bouwkosten tot gunning	3,77% per jaar	€	111.122
Bouwkosten bouwperiode	3,77% per jaar	€	39.135
Aanbestedingsindex	-2,91% per jaar	€	-60.341

€ 89.915

€ 2.055.560

5.2 Investeringskosten Sportzaal

Uitgangspunten voor de berekening:

- sportzaal van 24 x 28 meter met een vrije hoogte van 7 meter
- Berging
- 4 kleed- doucheruimten
- Geen toeschouwersruimte
- Geen horeca
- Alle bijhorende nevenruimten
- 10 parkeerplaatsen zijn nodig
- Duurzaamheid: energie neutraal

Ruimtestaat

Naam ruimte	aantal	per ruimte				oppervlakte [m ²]	oppervlakte [m ²]
		lengte [m]	breedte [m]	hoogte [m]	oppervlakte [m ²]		
Entree / centrale hal	1			2,6	30	30	
Sportzaal	1	24,0	28,0	7,0	672	672	
Kleedruimte	4			2,6	25	100	
Doucheruimte	4			2,6	15	60	
Kleedruimte docent	2			2,6	7	14	
MIVA-toiletruimte en douche	1			2,6	6	6	
Berging gymzaal	2			2,8	55	110	
Toiletgroep	1			2,6	6	6	
Werkkast	1			2,6	4	4	

Functioneel oppervlak		1.002 m2
Verkeersruimte	10%	100 m2
Technische ruimten	10%	100 m2
Netto vloeroppervlak		1.202 m2
Constructie	5% 25%	60
Bruto Vloeroppervlak		1.263 m2

BOUWKUNDIGE WERKEN

			Investering
Constructieve onderbouw	TBB €	239,00	€ 292.708
Constructieve bovenbouw	BVO €	269,00	€ 339.618
Afbouw gevel	BGT €	406,00	€ 392.196
Afbouw daken en plafonds	BDT €	128,00	€ 123.648
Inbouw (excl. gebruiker)	BVO €	115,00	€ 145.190
Afwerkingen	BVO €	244,00	€ 308.055
Overige bouwk. voorz.	BVO €	12,00	€ 15.150
TOTAAL BOUWKUNDIGE WERKEN / BVO		€ 1.280,43	€ 1.616.565

INSTALLATIES

W-installaties	BVO €	159,00	€ 200.741
Klimaatinstallaties	BVO €	150,00	€ 189.378
E-installaties	BVO €	107,00	€ 135.090
Reservering ENG,	BVO €	125,00	€ 157.815
TOTAAL INSTALLATIES / BVO		€ 541,00	€ 683.023

VASTE INRICHTING

Vaste inrichting	BVO	€ 80,00	€ 101.002
------------------	-----	---------	-----------

TOTAAL VASTE INRICHTING / BVO

		€ 80,00	€ 101.002
--	--	----------------	------------------

TERREINVOORZIENINGEN

TOTAAL TERREINVOORZIENINGEN / BVO		€ 0,00	€ -
--	--	---------------	------------

INDIRECTE BOUWKOSTEN

Directe bouwkosten / BVO	€	1.901,43	€ 2.400.590
Totaal indirecte bouwkosten	24,20% €	1.901,43	€ 460,15 € 580.943

TOTAAL BOUWKOSTEN (EXCL. BTW) / BVO

		€ 2.361,57	€ 2.981.533
--	--	-------------------	--------------------

BIJKOMENDE KOSTEN

Honoraria en verschotten	6,70%	€ 199.763
Ontwikkelingskosten	5%	€ 149.077
Leges	2,04%	€ 56.763
Heffingen en aansluitkosten	1,20%	€ 35.778
Risicoverrekening	2,30%	€ 68.575
		€ 509.956

ONVOORZIENE KOSTEN

Verplaatsbare en losse inrichting		€ 100.000
Onvoorzien kosten	10%	€ 298.153

		€ 398.153
--	--	-----------

TOTAAL		€ 3.889.642
---------------	--	--------------------

BTW 21%		€ 816.825
---------	--	-----------

TOTAAL		€ 4.706.467
---------------	--	--------------------

PROGNOSE PRIJSONTWIKKELING

Bouwkosten tot gunning	3,77% per jaar	€ 219.889
Bouwkosten bouwperiode	3,77% per jaar	€ 77.440
Aanbestedingsindex	-2,91% per jaar	€ -119.404

		€ 177.926
--	--	------------------

		€ 4.067.568
--	--	--------------------

5.3 Investeringskosten Sporthal

Uitgangspunten voor de berekening:

- Sporthal van 24 x 44 meter met een vrije hoogte van 7 meter
- Berging
- 6 kleed- doucheruimten
- Toeschouwersruimte
- Horeca
- Alle bijhorende nevenruimten
- 40 parkeerplaatsen zijn nodig
- Duurzaamheid: energie neutraal

Ruimtestaat

Naam ruimte	aantal	per ruimte				oppervlakte [m ²]	oppervlakte [m ²]
		lengte [m]	breedte [m]	hoogte [m]	oppervlakte [m ²]		
Entree / centrale hal	1			2,6	50	50	
Sporthal	1	24,0	44,0	7,0	1.056	1.056	
Kleedruimte	6			2,6	25	150	
Doucheruimte	6			2,6	15	90	
Kleedruimte docent	3			2,6	7	21	
MIVA-toiletruimte en douche	1			2,6	6	6	
Berging	3			2,8	55	165	
Toiletgroep	2			2,6	6	12	
Werkkast	2			2,6	4	8	
tribune	1			2,6	200	200	
horeca (inclusief keuken berging en	1			2,6	200	200	

Functioneel oppervlak		1.958 m2
Verkeersruimte	8%	157 m2
Technische ruimten	8%	157 m2
Netto vloeroppervlak		2.271 m2
Constructie	5%	25%
Bruto Vloeroppervlak		2.385 m2

BOUWKUNDIGE WERKEN			Investering
Constructieve onderbouw	TBB €	239,00	€ 438.982
Constructieve bovenbouw	BVO €	269,00	€ 641.523
Afbouw gevel	BGT €	406,00	€ 591.136
Afbouw daken en plafonds	BDT €	128,00	€ 186.368
Inbouw (excl. gebruiker)	BVO €	115,00	€ 274.257
Afwerkingen	BVO €	244,00	€ 581.902
Overige bouw. voorz.	BVO €	12,00	€ 28.618
TOTAAL BOUWKUNDIGE WERKEN / BVO		€ 1.150,09	€ 2.742.786
INSTALLATIES			
W-installaties	BVO €	159,00	€ 379.190
Klimaatinstallaties	BVO €	150,00	€ 357.727
E-installaties	BVO €	107,00	€ 255.178
Reservering ENG,	BVO €	125,00	€ 298.106
TOTAAL INSTALLATIES / BVO		€ 541,00	€ 1.290.201
VASTE INRICHTING			
Vaste inrichting	BVO	€ 80,00	€ 190.788
TOTAAL VASTE INRICHTING / BVO		€ 80,00	€ 190.788
TERREINVOORZIENINGEN			
TOTAAL TERREINVOORZIENINGEN / BVO		€ 0,00	€ -
INDIRECTE BOUWKOSTEN			
Directe bouwkosten / BVO	€	1.771,09	€ 4.223.774
Totaal indirecte bouwkosten	24,20% €	1.771,09	€ 428,60 € 1.022.153
TOTAAL BOUWKOSTEN (EXCL. BTW) / BVO		€ 2.199,69	€ 5.245.927
BIJKOMENDE KOSTEN			
Honoraria en verschotten	6,70%		€ 351.477
Ontwikkelingskosten	5%		€ 262.296
Leges	2,04%		€ 99.550
Heffingen en aansluitkosten	1,20%		€ 62.951
Risicoverrekening	2,30%		€ 120.656
			€ 896.931
ONVOORZIENE KOSTEN			
Verplaatsbare en losse inrichting			€ 100.000
Onvoorzien kosten	10%		€ 524.593
			€ 624.593
TOTAAL			€ 6.767.451
BTW 21%			€ 1.421.165
TOTAAL			€ 8.188.616
PROGNOSE PRIJSONTWIKKELING			
Bouwkosten tot gunning	3,77% per jaar		€ 382.578
Bouwkosten bouwperiode	3,77% per jaar		€ 134.735
Aanbestedingsindex	-2,91% per jaar		€ -207.746
			€ 309.567
			€ 7.077.018

5.4 Exploitatielasten

In deze paragraaf zijn per variant de te verwachten exploitatielasten berekend. Uitgangspunt voor de berekeningen zijn bovenstaande investeringskostenramingen en kengetallen. Voor de kapitaalslasten is gerekend met een afschrijvingstermijn van 40 jaar voor de bouwkundig werken en 15 jaar voor de installatietechnische werken. De gehanteerde rekenrente bedrag 0,8%. De genoemde bedragen zijn exclusief BTW, uitgangspunt is dat de verschuldigde BTW wordt gecompenseerd via de SPUK regeling.

Gymzaal 14 x 22 x 5,5 meter

Gemiddelde kapitaalslasten:	€ 81.000,-
Dotatie onderhoud:	€ 21.000,-
Exploitatieresultaat (kosten):	€ 10.000,-
Jaarlasten:	€ 112.000,-

Sportzaal 24 x 28 x 7 meter

Gemiddelde kapitaalslasten:	€ 165.000,-
Dotatie onderhoud:	€ 39.000,-
Exploitatieresultaat (kosten):	€ 20.000,-
Jaarlasten:	€ 224.000,-

Sporthal 24 x 44 x 7 meter

Kapitaalslasten:	€ 294.000,-
Dotatie onderhoud:	€ 66.000,-
Exploitatieresultaat (kosten):	€ 36.000,-
Jaarlasten:	€ 396.000,-

**beleidsontwikkeling &
marketing**

**beheer &
exploitatie**

**huisvesting &
programmamanagement**

**aanbesteden &
projectmanagement**